

DOGFENNAU SY'N MYND GYDA'R BIL
Caiff Nodiadau Esboniadol a Memorandwm Esboniadol eu hargraffu ar wahân.

Bil Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru)

[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

CYNNWYS

RHAN 1

TROSOLWG

- 1 Trosolwg o'r Ddeddf

RHAN 2

GWAHARDD TALIADAU PENODOL ETC.

- 2 Gwaharddiadau sy'n gymwys i landlordiaid
3 Gwaharddiadau sy'n gymwys i asiantiaid gosod eiddo
4 Taliadau gwaharddedig a thaliadau a ganiateir
5 Telerau contract nad ydynt yn rhwymo
6 Cymhwyso adrannau 2 i 5 i ofynion a chontractau sydd eisoes yn bodoli
7 Pŵer i ddiwygio'r diffiniad o "taliad a ganiateir"
8 Ystyr "asiant gosod eiddo"

RHAN 3

TRIN BLAENDALIADAU CADW

- 9 Trin blaendaliadau cadw

RHAN 4

GORFODAETH

Pwerau awdurdod tai lleol i wneud gwybodaeth etc. yn ofynnol

- 10 Pŵer i wneud dogfennau neu wybodaeth yn ofynnol
11 Trosedd o fethu â chydymffurfio â hysbysiad o dan adran 10
12 Trosedd o ddarparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol mewn perthynas â hysbysiad o dan adran 10

Hysbysiadau cosb benodedig

- 13 Hysbysiadau cosb benodedig

Hysbysiad am euogfarn i awdurdod trwyddedu

- 14 Dyletswydd awdurdod tai lleol i hysbysu awdurdod trwyddedu am euogfarn

Canllawiau

- 15 Dyletswydd i roi sylw i ganllawiau
Ystyr "swyddog awdurdodedig" yn y Rhan hon
- 16 Ystyr "swyddog awdurdodedig"

RHAN 5

ADENNILL SWM GAN DDEILIAD Y CONTRACT

- 17 Adennill taliad gwaharddedig neu flaendal cadw

RHAN 6

RHOI CYHOEDDUSRWYDD I FFIOEDD ASIANTIAID GOSOD EIDDO

- 18 Rhoi cyhoeddusrwydd i ffioedd asiantiaid gosod eiddo

RHAN 7

DARPARIAETHAU TERFYNOL

- 19 Pŵer i wneud darpariaeth drosiannol mewn cysylltiad â thenantiaethau sicr
- 20 Troseddau gan gyrff corfforaethol
- 21 Rheoliadau
- 22 Dehongli
- 23 Cymhwyso i'r Goron
- 24 Dod i rym
- 25 Enw byr

Atodlen 1 – Taliadau a Ganiateir

Atodlen 2 – Ymdrin â Blaendal Cadw

Bil Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru)

[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n gwahardd personau rhag ei gwneud yn ofynnol i daliadau penodol gael eu gwneud neu i gamau penodol eraill gael eu cymryd fel amod o roi neu o adnewyddu contractau meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontractau o'r fath; i wneud darpariaeth ynghylch blaendaliadau cadw ac mewn perthynas â gofynion i roi cyhoeddusrwydd i ffioedd penodol a godir gan asiantiaid gosod eiddo; ac at ddibenion cysylltiedig.

Gan ei fod wedi ei basio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi derbyn cydsyniad Ei Mawrhydi, deddfir fel a ganlyn:

RHAN 1

TROSOLWG

1 Trosolwg o'r Ddeddf

- Mae'r adran hon yn rhoi trosolwg o brif ddarpariaethau'r Ddeddf hon.
- Mae Rhan 2 yn ei gwneud yn drosedd i landlord neu asiant gosod eiddo ei gwneud yn ofynnol i daliadau penodol gael eu gwneud, neu i gamau penodol eraill gael eu cymryd, fel amod o roi neu o adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontract o'r fath.
- Mae Rhan 3 yn gwneud darpariaeth ynghylch ad-dalu blaendaliadau cadw (fel y'u diffinnir yn Atodlen 1).
- Mae Rhan 4 yn gwneud darpariaeth ynghylch gorfodaeth, gan gynnwys darpariaeth ynghylch pwerau i wneud gwybodaeth yn ofynnol, a chosbau penodedig.
- Mae Rhan 5 yn gwneud darpariaeth ar gyfer adennill taliadau a waherddir gan y Ddeddf hon, a blaendaliadau cadw a gedwir yn ôl yn groes i'r Ddeddf hon.
- Mae Rhan 6 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy reoliadau mewn perthynas â rhoi cyhoeddusrwydd i ffioedd penodol a godir gan asiantiaid gosod eiddo.
- Mae Rhan 7 yn gwneud darpariaeth gyffredinol, gan gynnwys darpariaeth ynghylch y gofynion gweithdrefnol ar gyfer gwneud rheoliadau, ac ynghylch cymhwyso i'r Goron.

RHAN 2

GWAHARDD TALIADAU PENODOL ETC.

2 Gwaharddiadau sy'n gymwys i landlordiaid

- Mae'n drosedd i landlord ei gwneud yn ofynnol i daliad gwaharddedig gael ei wneud i'r landlord, neu i unrhyw berson arall, fel amod o roi neu o adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontract o'r fath.

- (2) Mae'n drosedd i landlord ei gwneud yn ofynnol i berson ymrwymo i gontract am wasanaethau gyda'r landlord, neu gydag unrhyw berson arall, fel amod o roi neu o adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontract o'r fath.
- 5 (3) Ond nid yw is-adran (2) yn gymwys os yw'r contract am wasanaethau yn darparu i wasanaethau gael eu darparu gan berson y mae'r contract meddiannaeth safonol yn rhoi'r hawl iddo feddiannu annedd, neu y byddai'n rhoi'r hawl iddo feddiannu annedd (pa un a yw'r contract am wasanaethau hefyd yn darparu i unrhyw berson arall ddarparu gwasanaethau ai peidio).
- 10 (4) Mae'n drosedd i landlord ei gwneud yn ofynnol bod benthyciad yn cael ei roi i'r landlord, neu i unrhyw berson arall, fel amod o roi neu o adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontract o'r fath.
- (5) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- 15 (6) Caiff y llys sy'n euogfarnu person ("y troseddwr") o drosedd o dan is-adran (1) orchymyn i'r troseddwr dalu swm y taliad o dan sylw neu (mewn achos pan fo rhan o'r taliad wedi ei had-dalu) y swm sy'n weddill o'r taliad i'r person a'i talodd.

3 Gwaharddiadau sy'n gymwys i asiantiaid gosod eiddo

- (1) Mae'n drosedd i asiant gosod eiddo ei gwneud yn ofynnol i daliad gwaharddedig gael ei wneud i'r asiant gosod eiddo, neu i unrhyw berson arall, fel amod o drefnu i roi neu adnewyddu contract meddiannaeth safonol neu o drefnu i barhau â chontract o'r fath.
- 20 (2) Mae'n drosedd i asiant gosod eiddo ei gwneud yn ofynnol i berson ymrwymo i gontract am wasanaethau gyda'r asiant gosod eiddo, neu gydag unrhyw berson arall, fel amod o drefnu i roi neu adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o drefnu i barhau â chontract o'r fath.
- 25 (3) Mae'n drosedd i asiant gosod eiddo ei gwneud yn ofynnol bod benthyciad yn cael ei roi i'r asiant gosod eiddo, neu i unrhyw berson arall, fel amod o drefnu i roi neu adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o drefnu i barhau â chontract o'r fath.
- (4) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- 30 (5) Caiff y llys sy'n euogfarnu person ("y troseddwr") o drosedd o dan is-adran (1) orchymyn i'r troseddwr dalu swm y taliad o dan sylw neu (mewn achos pan fo rhan o'r taliad wedi ei had-dalu) y swm sy'n weddill o'r taliad i'r person a'i talodd.

4 Taliadau gwaharddedig a thaliadau a ganiateir

- (1) Mae unrhyw daliad o arian yn daliad gwaharddedig oni bai—
- 35 (a) ei fod yn daladwy gan landlord i asiant gosod eiddo mewn cysylltiad â gwaith asiantaeth gosod eiddo neu waith rheoli eiddo y mae'r asiant yn ymgymryd ag ef ar ran y landlord, neu
- (b) ei fod yn daliad a ganiateir yn rhinwedd Atodlen 1.

(2) Mae'r Atodlen honno yn gwneud darpariaeth ynghylch—

- (a) rhent;
- (b) blaendaliadau sicrwydd;
- (c) blaendaliadau cadw;
- (d) diffygdaliadau.

5 Telerau contract nad ydynt yn rhwymo

- (1) Nid yw teler mewn contract meddiannaeth safonol yn rhwymo deiliad contract i'r graddau y byddai (oni bai am yr adran hon) yn ei gwneud yn ofynnol i daliad gwaharddedig gael ei wneud, neu i ymrwymo i gontract am wasanaethau, neu i fenthyciad gael ei wneud, fel a ddisgrifir yn adran 2 neu 3.
- (2) Ond mae'r contract yn parhau, i'r graddau y bo hynny'n ymarferol, i gael effaith ym mhob cyswllt arall.

6 Cymhwyso adrannau 2 i 5 i ofynion a chontractau sydd eisoes yn bodoli

Nid yw adrannau 2 i 5 yn gymwys mewn cysylltiad ag—

- (a) gofyniad a osodir cyn i'r Rhan hon ddod i rym;
- (b) gofyniad sy'n ffurfio rhan o gontract meddiannaeth safonol yr ymrwymir iddo cyn i'r Rhan hon ddod i rym.

7 Pŵer i ddiwygio'r diffiniad o "taliad a ganiateir"

- (1) Caiff rheoliadau ddiwygio'r Ddeddf hon at ddibenion ychwanegu, addasu neu ddileu cyfeiriad yn Atodlen 1 at gategori o daliad.
- (2) Ond nid yw'r pŵer yn is-adran (1) yn estyn i ddileu talu rhent o'r categorïau o daliad sy'n daliadau a ganiateir o dan y Ddeddf hon.

8 Ystyr "asiant gosod eiddo"

Mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at "asiant gosod eiddo" yn gyfeiriadau at berson sy'n ymgymryd â gwaith gosod neu waith rheoli eiddo (pa un a yw'r person hwnnw'n ymgymryd â gwaith arall ai peidio); ac at y diben hwn mae i "gwaith gosod" a "gwaith rheoli eiddo" yr ystyr a roddir yn Neddf Tai (Cymru) 2014.

RHAN 3

TRIN BLAENDALIADAU CADW

9 Trin blaendaliadau cadw

- (1) Mae taliad sy'n daliad a ganiateir yn rhinwedd paragraff 3 o Atodlen 1 (sy'n caniatáu talu blaendaliadau cadw) i'w drin fel pe bai wedi ei wneud yn unol â'r telerau a nodir yn Atodlen 2.

- (2) Nid yw is-adran (1) yn gymwys mewn perthynas â thaliad a wneir cyn i Atodlen 2 ddod i rym.

RHAN 4

GORFODAETH

5 *Pwerau awdurdod tai lleol i wneud gwybodaeth etc. yn ofynnol*

10 **Pŵer i wneud dogfennau neu wybodaeth yn ofynnol**

- 10 (1) Caiff swyddog awdurdodedig awdurdod tai lleol arfer y pwerau a roddir gan is-adrannau (2) a (3) mewn perthynas â dogfennau neu wybodaeth sy'n rhesymol ofynnol gan yr awdurdod at ddiben ymchwilio i ba un a gyflawnwyd unrhyw drosedd o dan y Ddeddf hon.
- (2) Caiff swyddog awdurdodedig roi hysbysiad i berson o fewn is-adran (4) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw gyflwyno, ar amser, mewn lleoliad, ac i berson a bennir yn yr hysbysiad, unrhyw ddogfennau –
- 15 (a) a bennir neu a ddisgrifir yn yr hysbysiad, neu sydd o fewn categori o ddogfen a bennir neu a ddisgrifir yn yr hysbysiad, a
- (b) sydd yng ngwarchodaeth y person neu o dan reolaeth y person.
- (3) Caiff swyddog awdurdodedig roi hysbysiad i berson o fewn is-adran (4) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person hwnnw ddarparu, ar ffurf ac mewn modd a bennir yn yr hysbysiad, ac ar amser, mewn lle ac i berson a bennir yn yr hysbysiad, unrhyw wybodaeth –
- 20 (a) a bennir neu a ddisgrifir yn yr hysbysiad, neu sydd o fewn categori o wybodaeth a bennir yn yr hysbysiad, a
- (b) sy'n hysbys i'r person.
- (4) Y personau o fewn yr adran hon yw –
- 25 (a) person sy'n landlord o dan gontract meddiannaeth safonol neu sydd wedi bod yn landlord o dan gontract o'r fath;
- (b) person sy'n ddeiliad contract o dan gontract meddiannaeth safonol, neu sydd wedi bod yn ddeiliad contract o dan gontract o'r fath;
- (c) person sy'n asiant gosod eiddo neu sydd wedi bod yn asiant o'r fath.
- (5) Rhaid i hysbysiad o dan is-adran (2) neu (3) gynnwys gwybodaeth ynghylch canlyniadau posibl peidio â chydymffurfio â'r hysbysiad.
- 30 (6) Caiff person y cyflwynir unrhyw ddogfen iddo yn unol â hysbysiad o dan is-adran (2) neu (3) wneud copi o'r ddogfen.
- (7) Ni chaniateir ei gwneud yn ofynnol o dan yr adran hon i unrhyw berson gyflwyno unrhyw ddogfen neu ddarparu unrhyw wybodaeth y byddai gan y person hawl i wrthod ei chyflwyno neu ei darparu, mewn achos yn yr Uchel Lys, ar sail braint broffesiynol gyfreithiol.
- 35

- (8) Yn yr adran hon, mae “dogfen” yn cynnwys gwybodaeth sydd wedi ei chofnodi ar ffurfiau nad ydynt yn ffurfiau darllenadwy, ac mewn perthynas â gwybodaeth a gofnodir felly, mae unrhyw gyfeiriad at gyflwyno dogfen yn gyfeiriad at gyflwyno copi o’r wybodaeth ar ffurf ddarllenadwy.

5 **11 Trosedd o fethu â chydymffurfio â hysbysiad o dan adran 10**

- (1) Mae’n drosedd i berson fethu â gwneud unrhyw beth y mae’n ofynnol i’r person ei wneud gan hysbysiad o dan adran 10.
- (2) Mewn achos yn erbyn person am drosedd o dan is-adran (1) mae’n amddiffyniad bod gan y person esgus rhesymol dros fethu â chydymffurfio â’r hysbysiad.
- 10 (3) Mae person sy’n cyflawni trosedd o dan is-adran (1) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy nad yw’n fwy na lefel 4 ar y raddfa safonol.
- (4) Mae’n drosedd i berson fynd ati’n fwriadol i newid, i atal neu i ddinistrio unrhyw ddogfen yr oedd yn ofynnol i’r person ei chyflwyno gan hysbysiad o dan adran 10.
- 15 (5) Mae person sy’n cyflawni trosedd o dan is-adran (4) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- (6) Yn yr adran hon, mae “dogfen” yn cynnwys gwybodaeth a gofnodir ar ffurfiau nad ydynt yn ffurfiau darllenadwy ac mewn perthynas â gwybodaeth a gofnodir felly –
- (a) mae’r cyfeiriad yn is-adran (4) at gyflwyno dogfen yn gyfeiriad at gyflwyno copi o’r wybodaeth ar ffurf ddarllenadwy, a
- 20 (b) mae’r cyfeiriad yn yr is-adran honno at atal dogfen yn cynnwys cyfeiriad at ddinistrio’r modd o atgynhyrchu’r wybodaeth.

12 Trosedd o ddarparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol mewn perthynas â hysbysiad o dan adran 10

- 25 (1) Mae’n drosedd i berson y rhoddir hysbysiad iddo o dan adran 10, gan honni cydymffurfio â’r hysbysiad, ddarparu gwybodaeth sy’n anwir neu’n gamarweiniol, os yw’r person –
- (a) yn gwybod bod yr wybodaeth a ddarperir yn anwir neu’n gamarweiniol, neu
- (b) yn ddi-hid ynghylch pa un a yw’n anwir neu’n gamarweiniol.
- (2) Mae’n drosedd i berson ddarparu gwybodaeth sy’n anwir neu’n gamarweiniol, os yw’r person –
- 30 (a) yn gwybod bod yr wybodaeth yn anwir neu’n gamarweiniol, neu’n ddi-hid ynghylch pa un a yw’n anwir neu’n gamarweiniol, a
- (b) yn gwybod bod yr wybodaeth i’w defnyddio at ddiben darparu gwybodaeth gan honni cydymffurfio â gofynion hysbysiad a roddir i berson arall o dan adran 10.
- 35 (3) Mae person sy’n cyflawni trosedd o dan is-adran (1) neu (2) yn agored ar euogfarn ddiannod i ddirwy.
- (4) Yn yr adran hon, ystyr “anwir neu gamarweiniol” yw’n anwir neu’n gamarweiniol mewn unrhyw fater perthnasol.

*Hysbysiadau cosb benodedig***13 Hysbysiadau cosb benodedig**

- (1) Pan fo gan swyddog awdurdodedig awdurdod tai lleol reswm i gredu bod person wedi cyflawni trosedd o dan adran 2 neu 3 yn ardal yr awdurdod, caiff y swyddog roi hysbysiad cosb benodedig i'r person hwnnw mewn cysylltiad â'r drosedd.
- (2) Hysbysiad cosb benodedig, at ddibenion is-adran (1), yw hysbysiad sy'n cynnig y cyfle i berson ryddhau unrhyw atebolrwydd i gael euogfarn am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud ag ef drwy dalu cosb o £500.
- (3) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau roi swm gwahanol yn lle'r swm a bennir am y tro yn is-adran (2).
- (4) Mae hysbysiad cosb benodedig a roddir o dan yr adran hon i'w drin fel pe bai wedi ei roi o dan adran 29 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014 at ddibenion is-adrannau (2), (3) a (6) i (8) o'r adran honno (darpariaeth ynghylch sut y rhoddir hysbysiadau cosb benodedig) ac at y diben hwn mae'r cyfeiriad at "yr awdurdod trwyddedu" yn is-adran (8)(a) o'r adran honno i'w drin fel pe bai'n gyfeiriad at yr awdurdod tai lleol o dan sylw.
- (5) Ni chaniateir i dderbyniadau cosb benodedig a geir gan awdurdod tai lleol yn rhinwedd yr adran hon gael eu defnyddio heblaw at ddiben swyddogaethau'r awdurdod sy'n ymwneud â gorfodi darpariaethau'r Ddeddf hon.

*Hysbysiad am euogfarn i awdurdod trwyddedu***14 Dyletswydd awdurdod tai lleol i hysbysu awdurdod trwyddedu am euogfarn**

- (1) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dod yn ymwybodol bod person wedi ei euogfarnu am drosedd o dan y Ddeddf hon mewn cysylltiad ag annedd sy'n gyfan gwbl neu'n rhannol yn ei ardal, rhaid i awdurdod tai lleol gydymffurfio ag is-adran (2).
- (2) Rhaid i'r awdurdod roi hysbysiad am yr euogfarn i'r awdurdod trwyddedu a ddynodir o dan adran 3 o Ran 1 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014, neu, os oes mwy nag un awdurdod trwyddedu wedi ei ddynodi felly, i bob un o'r awdurdodau hynny.

*Canllawiau***15 Dyletswydd i roi sylw i ganllawiau**

Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru.

*Ystyr "swyddog awdurdodedig" yn y Rhan hon***16 Ystyr "swyddog awdurdodedig"**

Mae unrhyw gyfeiriad yn y Rhan hon at swyddog awdurdodedig awdurdod tai lleol yn gyfeiriad at berson (pa un a yw'n swyddog i'r awdurdod ai peidio) sydd wedi ei awdurdodi'n ysgrifenedig gan yr awdurdod at ddibenion y Rhan hon.

RHAN 5

ADENNILL SWM GAN DDEILIAD Y CONTRACT

17 Adennill taliad gwaharddedig neu flaendal cadw

(1) Caiff person (yr "hawlydd") wneud cais i'r llys sirol i adennill swm –

(a) unrhyw daliad gwaharddedig a wnaed gan yr hawlydd, neu ar ei ran, mewn cysylltiad â chontract meddiannaeth safonol;

(b) unrhyw flaendal cadw a dalwyd gan yr hawlydd, neu ar ei ran, mewn cysylltiad â chontract meddiannaeth safonol.

(2) Caiff llys y gwneir cais iddo o dan is-adran (1)(a), os yw'r llys wedi ei fodloni y tu hwnt i amheuaeth resymol –

(a) bod taliad gwaharddedig wedi ei wneud gan yr hawlydd, neu ar ei ran, a

(b) bod y taliad cyfan hwnnw eto i'w dalu i'r hawlydd, neu fod rhan o'r taliad hwnnw eto i'w thalu iddo,

orchymyn ad-dalu i'r hawlydd, yn unol â'r gorchymyn, swm y taliad neu (mewn achos pan fo rhan o'r taliad wedi ei had-dalu) y swm sy'n weddill o'r taliad.

(3) Caiff llys y gwneir cais iddo o dan is-adran (1)(b), os yw'r llys wedi ei fodloni, yn ôl pwysau tebygolrwydd –

(a) bod blaendal cadw wedi ei dalu gan yr hawlydd neu ar ei ran, a

(b) y methwyd ag ad-dalu'r blaendal cadw cyfan, neu ran ohono, i'r hawlydd yn unol ag Atodlen 2,

orchymyn ad-dalu i'r hawlydd, yn unol â'r gorchymyn, swm y blaendal cadw neu (mewn achos pan fo rhan o'r blaendal cadw wedi ei had-dalu) y swm sy'n weddill o'r blaendal cadw.

(4) Ond nid yw is-adran (2) yn gymwys mewn perthynas â thaliad gwaharddedig os yw achos troseddol wedi ei gychwyn yn rhinwedd adran 2 neu 3 mewn cysylltiad â'r taliad hwnnw, oni bai bod yr achos hwnnw wedi ei derfynu.

(5) Ni chaiff gorchymyn o dan is-adran (2) neu (3) wneud ad-dalu swm yn ofynnol, os yw'r swm hwnnw wedi ei roi tuag at dalu rhent, neu'r blaendal sicrwydd, o dan y contract meddiannaeth safonol o dan sylw.

RHAN 6

RHOI CYHOEDDUSRWYDD I FFIOEDD ASIANTIAID GOSOD EIDDO

18 Rhoi cyhoeddusrwydd i ffioedd asiantiaid gosod eiddo

(1) Caiff rheoliadau ddiwygio Pennod 3 o Ran 3 o Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015 (dyletswydd i roi cyhoeddusrwydd i ffioedd etc.) –

(a) i'w gwneud yn ofynnol i asiant gosod eiddo sicrhau bod unrhyw hysbysebwr ar-lein yn rhoi cyhoeddusrwydd i ffioedd perthnasol yr asiant, i'r graddau y mae'r ffioedd hynny'n ymwneud ag anhedd-dai yng Nghymru;

- (b) i ganiatáu i fwy nag un gosb gael ei gosod ar asiant gosod eiddo mewn perthynas â'r un achos o dorri dyletswydd yn y Bennod honno, i'r graddau y mae'r toriad yn ymwneud ag anhedd-dai yng Nghymru.

(2) Yn yr adran hon—

- (a) ystyr "hysbysebwr ar-lein", mewn perthynas ag asiant gosod eiddo, yw person sy'n hysbysebu, ar y fewnwyd, wasanaethau y mae'r asiant yn eu cynnig mewn perthynas ag anhedd-dai yng Nghymru;

- (b) mae i "anhedd-dy", "asiant gosod eiddo" a "ffioedd perthnasol" yr un ystyron â "dwelling-house", "letting agent" a "relevant fees" ym Mhennod 3 o Ran 3 o Ddeddf Hawliau Defnyddwyr 2015.

RHAN 7

DARPARIAETHAU TERFYNOL

19 Pŵer i wneud darpariaeth drosiannol mewn cysylltiad â thenantiaethau sicr

- (1) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth er mwyn i'r Ddeddf hon fod yn gymwys, yn ddarostyngedig i unrhyw addasiadau a bennir gan y rheoliadau, mewn perthynas â thenantiaeth sicr ar gyfer annedd.

- (2) At ddibenion is-adran (1), mae i "tenantiaeth sicr" yr un ystyr ag "assured tenancy" yn Neddf Tai 1988 (ac mae'n cynnwys tenantiaeth fyrddaliadol sicr).

20 Troseddau gan gyrff corfforaethol

- (1) Pan brofir bod trosedd o dan y Ddeddf hon a gyflawnwyd gan gorff corfforaethol wedi ei chyflawni gyda chydsyniad neu ymoddefiad, neu i'w phriodoli i unrhyw esgeulustod, ar ran—

- (a) uwch-swyddog i'r corff corfforaethol, neu

- (b) person sy'n honni ei fod yn uwch-swyddog i'r corff corfforaethol,

mae'r uwch-swyddog neu'r person hwnnw (yn ogystal â'r corff corfforaethol) yn euog o'r drosedd ac yn agored i gael achos llys yn ei erbyn a'i gosbi yn unol â hynny.

- (2) Yn is-adran (1), ystyr "uwch-swyddog" yw cyfarwyddwr, rheolwr, ysgrifennydd neu swyddog tebyg arall i'r corff corfforaethol.

- (3) Ond yn achos corff corfforaethol y mae ei aelodau yn rheoli ei faterion, ystyr "cyfarwyddwr" at ddibenion yr adran hon yw aelod o'r corff corfforaethol.

21 Rheoliadau

- (1) Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon i'w arfer drwy offeryn statudol.

- (2) Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn cynnwys pŵer—

- (a) i wneud darpariaethau gwahanol at ddibenion gwahanol;

- (b) i wneud darpariaeth atodol, gysylltiedig, ganlyniadol, drosiannol, ddarfodol neu arbed.

(3) Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan adran 7 neu adran 13 (pa un a yw'n cynnwys rheoliadau a wneir o dan unrhyw ddarpariaeth arall o'r Ddeddf hon ai peidio) gael ei wneud oni bai bod drafft o'r rheoliadau wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.

(4) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau o dan y Ddeddf hon yn ddarostyngedig i gael ei ddiddymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

22 Dehongli

(1) Yn y Ddeddf hon –

mae i "annedd" (*"dwelling"*) yr un ystyr ag yn Neddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 (y cyfeirir ati yn yr adran hon fel "Deddf 2016");

ystyr "awdurdod tai lleol" (*"local housing authority"*) yw'r cyngor ar gyfer sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru;

mae i "blaendal cadw" (*"holding deposit"*) yr ystyr a roddir yn Atodlen 1;

mae i "blaendal sicrwydd" (*"security deposit"*) yr ystyr a roddir yn Atodlen 1;

ystyr "contract meddiannaeth safonol" (*"standard occupation contract"*) yw contract sy'n gontract safonol at ddibenion Deddf 2016;

mae i "deiliad contract" (*"contract-holder"*) yr un ystyr ag yn Neddf 2016;

mae i "landlord" (*"landlord"*) yr un ystyr ag yn Neddf 2016; ac os oes dau neu ragor o bersonau yn landlord ar y cyd, mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at y landlord yn gyfeiriadau at bob un o'r personau hynny;

ystyr "rheoliadau" (*"regulations"*) yw rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru;

mae i "taliad gwaharddedig" (*"prohibited payment"*) yr ystyr a roddir yn adran 4.

(2) Mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at daliad sy'n ofynnol gan landlord fel amod o roi neu o adnewyddu contract meddiannaeth safonol, neu o barhau â chontract o'r fath, i'w trin fel pe baent yn cynnwys cyfeiriadau at daliad sy'n ofynnol o dan gontract meddiannaeth safonol.

23 Cymhwyso i'r Goron

(1) Mae'r Ddeddf hon yn gymwys i'r Goron.

(2) Nid yw unrhyw achos o dorri unrhyw ddarpariaeth a wneir gan neu o dan y Ddeddf hon yn gwneud y Goron yn atebol yn droseddol, ond caiff yr Uchel Lys ddatgan bod unrhyw weithred neu anweithred ar ran y Goron sy'n gyfystyr â thoriad o'r fath yn anghyfreithlon.

24 Dod i rym

(1) Mae'r adran hon ac adran 25 yn dod i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Ddeddf hon y Cydsyniad Brenhinol.

(2) Daw darpariaethau eraill y Ddeddf hon i rym ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn gorchymyn a wneir drwy offeryn statudol.

- (3) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon –
- (a) pennu diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol;
  - (b) gwneud darpariaeth ddarfodol, drosiannol neu arbed.

25 Enw byr

5 Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Rhentu Cartrefi (Ffioedd etc.) (Cymru) 2019.

ATODLEN 1
(a gyflwynir gan adran 4)

TALIADAU A GANIATEIR

Rhent

- 5 1 (1) Mae taliad rhent o dan contract meddiannaeth safonol yn daliad a ganiateir.
- (2) Ond, yn ddarostyngedig i'r hyn a ganlyn, os yw swm y rhent sy'n daladwy mewn cysylltiad â chyfnod perthnasol ("C1") yn fwy na swm y rhent sy'n daladwy mewn cysylltiad â chyfnod perthnasol arall ("C2"), mae'r swm ychwanegol sy'n daladwy mewn cysylltiad ag C1 yn daliad gwaharddedig.
- 10 (3) Pan fo mwy nag un cyfnod perthnasol heblaw C1, C2 yw pa un bynnag o'r cyfnodau perthnasol eraill hynny y mae'r swm isaf o rent yn daladwy mewn cysylltiad ag ef.
- (4) Mewn achos pan fo hyd un cyfnod perthnasol (C1) yn wahanol i hyd un arall (C2), er mwyn pennu –
- (a) pa un a yw taliad gwaharddedig wedi ei wneud yn rhinwedd is-baragraff (2), a
- 15 (b) os felly, swm y taliad gwaharddedig,
- mae'r camau a ganlyn i'w cymryd.

Cam 1

20 Ar gyfer C1 ac C2 ill dau, mae cyfradd ddyddiol berthnasol ("CDdB") y rhent i'w chyfrifo (ac yn achos swm nad yw'n rif cyfan mewn ceiniogau, yna wedi ei dalgrynnu i fyny i'r geiniog agosaf) drwy rannu cyfanswm y rhent ar gyfer y cyfnod â nifer y dyddiau yn y cyfnod.

Cam 2

25 Os nad oes unrhyw wahaniaeth rhwng CDdB pob cyfnod, nid oes unrhyw daliad gwaharddedig.

Cam 3

Ond os yw'r CDdB ar gyfer C1 yn wahanol i honno ar gyfer C2, pennu pa un o'r cyfraddau yw'r isaf (y "CDdB is") a pha un yw'r uchaf (y "CDdB uwch").

Cam 4

30 Ar gyfer pa bynnag gyfnod y mae'r CDdB uwch yn daladwy, cyfrifo swm y rhent a fyddai wedi bod yn daladwy ar ei gyfer pe byddai rhent wedi bod yn daladwy mewn cysylltiad â'r cyfnod hwnnw ar y CDdB is.

Cam 5

35 Cyfrifo'r gwahaniaeth rhwng swm y rhent a gyfrifwyd o dan Gam 4, a swm y rhent sy'n daladwy mewn gwirionedd mewn cysylltiad â'r cyfnod y mae'r CDdB uwch yn daladwy.

Mae'r swm canlyniadol yn daliad gwaharddedig yn rhinwedd is-baragraff (2).

(5) Pan fo—

(a) rhent yn daladwy yn fisol mewn cysylltiad ag C1 ac C2, neu pan fo C1 ac C2 ill dau yn gyfnodau a gyfrifir drwy gyfeirio at yr un nifer o fisoedd calendr, a

(b) swm y rhent sy'n daladwy mewn cysylltiad ag C1 ac C2 yr un fath,

5 mae C1 ac C2 i'w trin at ddibenion Cam 2 yn is-baragraff (4) fel pe bai ganddynt yr un CDdB.

(6) Rhaid diystyru unrhyw wahaniaeth rhwng y rhent sy'n daladwy mewn cysylltiad ag C1 a chyfnod perthnasol arall i'r graddau y mae'n deillio o amrywiad a ganiateir i'r rhent.

10 (7) Yn is-baragraff (6), ystyr "amrywiad a ganiateir", mewn perthynas â rhent sy'n daladwy o dan contract meddiannaeth safonol, yw amrywiad a wneir—

(a) drwy gytundeb rhwng y landlord a deiliad y contract;

(b) yn unol â theler yn y contract sy'n darparu ar gyfer amrywio'r rhent o dan y contract;

(c) gan ddeddfiad neu o ganlyniad i ddeddfiad.

15 (8) Yn y paragraff hwn—

(a) ystyr "deddfiad" yw deddfiad (pa bryd bynnag y'i deddfir neu y'i gwneir) a gynhwysir yn un o'r canlynol, neu mewn offeryn a wneir o dan un o'r canlynol—

(i) Deddf Seneddol,

(ii) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, a

20 (b) ystyr "cyfnod perthnasol", mewn perthynas â chontract meddiannaeth safonol, yw unrhyw gyfnod y mae rhent i'w dalu mewn cysylltiad ag ef.

Blaendal sicrwydd

2 (1) Mae taliad blaendal sicrwydd yn daliad a ganiateir.

(2) Yn y Ddeddf hon, ystyr "blaendal sicrwydd" yw arian a delir fel sicrwydd ar gyfer—

25 (a) cyflawni unrhyw rwymedigaethau deiliad contract, neu

(b) rhyddhau unrhyw atebolrwydd,

sy'n codi o dan contract meddiannaeth neu mewn cysylltiad â chontract o'r fath.

(3) Ond os yw swm y blaendal sicrwydd yn fwy na'r terfyn rhagnodedig, mae'r swm ychwanegol yn daliad gwaharddedig.

30 (4) Yn is-baragraff (3), ystyr y "terfyn rhagnodedig" yw terfyn a bennir gan reoliadau, neu a benderfynir yn unol â rheoliadau.

Blaendal cadw

3 Mae taliad blaendal cadw yn daliad a ganiateir.

4 Blaendal cadw yw swm—

35 (a) a delir i landlord, neu i berson sy'n gweithredu ar ran landlord, cyn rhoi contract meddiannaeth safonol;

- (b) a delir at ddiben cadw'r hawl i gael y cynnig cyntaf mewn perthynas â rhoi'r contract, yn ddarostyngedig i gynnal gwiriadau addasrwydd o ran deiliad y contract, a chytundeb rhwng y partion i ymrwymo i'r contract;
- (c) nad yw'n fwy na swm sy'n gyfwerth ag un wythnos o rent o dan y contract.

5 *Taliad yn achos diffygdaliad*

- 5 (1) Mae taliad y mae'n ofynnol ei wneud yn achos diffygdaliad gan ddeiliad y contract, o dan gontract meddiannaeth safonol, yn daliad a ganiateir.
- (2) Yn is-baragraff (1), ystyr "diffygdaliad" yw –
- 10 (a) methiant gan ddeiliad y contract i wneud taliad i'r landlord erbyn y dyddiad dyledus, neu
- (b) toriad gan ddeiliad y contract o un o delerau'r contract.

Newid ystyr "amrywiad a ganiateir" ym mharagraff 1

- 6 (1) Caiff rheoliadau ddiwygio'r Atodlen hon er mwyn newid ystyr "amrywiad a ganiateir" at ddibenion paragraff 1.
- 15 (2) Caiff rheoliadau o dan is-baragraff (1) (er enghraifft) –
- (a) diffinio amrywiad a ganiateir drwy gyfeirio at ba bryd y'i gwneir;
- (b) diffinio amrywiad a ganiateir drwy gyfeirio at ba un a yw'n arwain at gynnydd neu at ostyngiad yn swm y rhent sy'n daladwy o dan gontract meddiannaeth safonol mewn cysylltiad â chyfnod perthnasol;
- 20 (c) diffinio amrywiad a ganiateir drwy gyfeirio at ba un a wneir yr amrywiad yn unol ag un o delerau'r contract fel y'i cytunwyd yn wreiddiol rhwng y partion, neu'n unol â newid, drwy gytundeb, i'r telerau yr ymrwymwyd i'r contract yn unol â hwy yn wreiddiol.
- 25 (3) Caiff rheoliadau o dan is-baragraff (1) hefyd wneud diwygiadau canlyniadol i Bennod 3 o Ran 6 a Phennod 3 o Ran 7 o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 (amrywio contractau meddiannaeth safonol).

ATODLEN 2
(a gyflwynir gan adran 9)

YMDRIN Â BLAENDAL CADW

Cymhwyso

5 1 Mae'r Atodlen hon yn gymwys pan delir blaendal cadw mewn cysylltiad â chontract meddiannaeth safonol.

Ystyr "terfyn amser ar gyfer cytundeb"

- 2 (1) Yn yr Atodlen hon, ystyr y "terfyn amser ar gyfer cytundeb" yw pymthegfed diwrnod y cyfnod sy'n dechrau â'r diwrnod y telir y blaendal cadw.
- 10 (2) Ond caiff y partion gytuno yn ysgrifenedig i ddiwrnod gwahanol fod y terfyn amser ar gyfer cytundeb.
- (3) Caiff rheoliadau ddiwygio is-baragraff (1) i newid y terfyn amser ar gyfer cytundeb.

Gofyniad i ad-dalu blaendal cadw

- 3 Yn ddarostyngedig i'r hyn a ganlyn, rhaid i'r landlord ad-dalu'r blaendal cadw –
- 15 (a) os yw'r partion yn ymrwymo i'r contract cyn y terfyn amser ar gyfer cytundeb, neu
- (b) os yw'r partion yn methu ag ymrwymo i'r contract cyn y terfyn amser ar gyfer cytundeb.
- 4 Rhaid ad-dalu'r blaendal o fewn y cyfnod o 7 niwrnod sy'n dechrau ag –
- 20 (a) pan fo paragraff 3(a) yn gymwys, y diwrnod y gwneir y contract, neu
- (b) pan fo paragraff 3(b) yn gymwys, y terfyn amser ar gyfer cytundeb.

Eithriadau

- 5 Nid yw paragraff 3(a) yn gymwys i'r graddau y cymhwysir swm y blaendal –
- (a) tuag at y taliad rhent cyntaf o dan y contract, neu
- 25 (b) tuag at dalu blaendal sicrwydd o dan y contract.
- 6 Os yw'r landlord yn cymhwyso'r blaendal cyfan, neu ran ohono, yn unol â pharagraff 5(b), caiff y swm a gymhwysir ei drin at ddibenion adran 45 o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 (gofyniad i ddefnyddio cynllun blaendal) fel pe bai wedi ei dalu ar y dyddiad y gwneir y contract.
- 30 7 Nid yw paragraff 3(b) yn gymwys –
- (a) os yw'r landlord wedi ei wahardd gan adran 22 o Ddeddf Mewnfudo 2014 (personau sydd wedi eu hanghymhwyso rhag lesio mangreoedd iddynt oherwydd eu statws mewnfudo) rhag rhoi'r contract i ddeiliad y contract, a
- 35 (b) os nad oedd y landlord yn gwybod, ac na ellid yn rhesymol fod wedi disgwyl iddo wybod, mai dyna oedd y sefyllfa cyn i'r landlord dderbyn y blaendal.

- 8 Nid yw paragraff 3(b) yn gymwys os yw deiliad y contract yn darparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol i'r landlord ac—
- 5 (a) bod hawl resymol gan y landlord i ystyried y gwahaniaeth rhwng yr wybodaeth a ddarparwyd gan ddeiliad y contract a'r wybodaeth gywir wrth benderfynu pa un ai i roi contract i ddeiliad y contract, neu
- (b) bod hawl resymol gan y landlord i ystyried gweithred deiliad y contract yn darparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol wrth benderfynu pa un ai i roi contract o'r fath.
- 9 Nid yw paragraff 3(b) yn gymwys os yw deiliad y contract yn hysbysu'r landlord cyn y terfyn amser ar gyfer cytundeb bod deiliad y contract wedi penderfynu peidio ag ymrwymo i gontract.
- 10 Nid yw paragraff 3(b) yn gymwys—
- 15 (a) os yw'r landlord yn cymryd pob cam rhesymol i ymrwymo i gontract cyn y terfyn amser ar gyfer cytundeb, ond
- (b) bod deiliad y contract yn methu â chymryd pob cam rhesymol i ymrwymo i gontract cyn y dyddiad hwnnw.